

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

„Теорія та методика навчання соціальної та
здоров'язберезувальної освітньої галузі»

обов'язкова

(вказати: обов'язкова /вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

(назва програми)

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

(вказати: код, назва)

Галузь знань «01 Освіта / Педагогіка» _____

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський))

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи _____

(назва факультету на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною
освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українською _____

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Бигар Г.П., доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти _____,

кандидат педагогічних наук, доцент _____

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) http://elemed.chnu.edu.ua/?page_id=1069

Контактний тел. **0506643127**

E-mail: h.buhar@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1254>

Консультації Консультації: середа 15.00 до 17.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дана дисципліна має теоретично-практичний характер і сприяє формуванню у майбутніх вчителів знань про здоров'я та реалізацію змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

2. Мета навчальної дисципліни. Ознайомити студентів начальними програмами НУШ, метою, завданнями, цілями Державного стандарту початкової освіти щодо реалізації соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі та формувати в них вміння і навички, які сприятимуть досягненню учнями очікуваних результатів навчання, які визначені даною освітньою галуззю.

3. Пререквізити. «Психологія загальна вікова», «Педагогічна психологія», «Загальні основи педагогіки та історія її розвитку», «Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», «Дидактика».

4. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Індекс у матриці ОПП	Програмні компетентності
ЗК-1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК-2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК-7	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
СК-3.6.	<i>Соціальна і здоров'язбережувальна компетентність.</i> Здатність і готовність педагога вирішувати професійні завдання, пов'язані з реалізацією здоров'язбереження у процесі професійної діяльності.
СК-4.	Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.
СК-7	Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.
СК-10	Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.
СК-11	Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.
Програмні результати навчання	
ПР-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.
ПР-07	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08	Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
ПР-09	Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.
ПР-12	Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.
ПР-13	Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.
ПР-15	Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Теорія та методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	3.0	90	22	15	15	15	-	45	-	екзамен
Заочна	2	4	3.0	90	22	10	-	-	-	80	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	п	інд	с.р.		л	с	п	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я												
Тема 1. Соціальні проблеми здоров'я: медико-біологічний аспект	6	2	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4	
Тема 2. Формування у молодших школярів життєвих компетентностей: фізичне, соціальне, психічне і духовне здоров'я як пріоритетне завдання НУШ.	28	6	6	6	-	10	12	2	-	-	-	10	
Разом за змістовим модулем 1	34	8	8	6	-	12	24	4	-	-	-	20	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ												
Тема 3. Загальна характеристика «Соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» Державного стандарту початкової освіти	10	2	2	-	-	6	14	2	-	-	-	12	
Тема 4. Форми, методи і прийоми у процесі навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.	20	4	2	4	-	10	14	2	-	-	-	12	

Тема 5. Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь у змісті навчальної предмети «Я досліджую світ».	10	-	2	2	-	6	14	2	-	-	-	12
Тема 6. Методика організації і проведення позаурочної валеологічної роботи з батьками	7	-	-	2	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 7. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища в школі.	9	1	1	1	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	56	7	7	9	-	33	68	6	-	-	-	60
Усього годин	90	15	15	15	-	45	90	10	-	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Охарактеризувати біологічну, соціальну та психологічну сутність здоров'я.
2.	Охарактеризувати соціальне здоров'я як стан гармонійного функціонування людини в соціумі.
3.	Запропонуйте вправи, завдання та цікаві форми для реалізації змісту фізичне здоров'я.
4.	Запропонуйте вправи, завдання та цікаві форми для реалізації змісту соціальне здоров'я.
5.	Запропонуйте вправи, завдання та цікаві форми для реалізації змісту психічне та духовне здоров'я
6.	Охарактеризувати уміння та досвід, якими мають оволодіти молодші школярі відповідно до вимог галузі.
7.	Охарактеризувати соціальне здоров'я як стан гармонійного функціонування людини в соціумі.
8.	Запропонуйте методичні підходи до формування навичок безпечної поведінки вдома, школі та в природному середовищі в межах змістової лінії «Безпека»,
9.	Визначте особливості формування здоров'язбережувальної компетентності і поведінки в межах змістової лінії «Здоров'я»
10.	Розкрийте яким чином здійснюється розвиток етичної поведінки молодших школярів у соціумі в межах змістової лінії «Добробут».
11.	Визначити мету та загальні цілі «Соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі».
12.	Охарактеризувати уміння та досвід, якими мають оволодіти молодші школярі відповідно до вимог галузі.
13.	Запропонуйте заходи для ефективного здійснення позакласної роботи яка спрямована на збереження здоров'я.
14.	Продемонструйте практичні аспекти використання здоров'язбережувальних технологій в навчально-виховному процесі.
15.	Розкрийте здоров'язбережувальні аспекти сучасного уроку

5.4. Індивідуальні науково-дослідні завдання

Індивідуальне завдання є складовою підсумкового контролю. Дане завдання передбачає написання та захист наукового повідомлення на задану тему

1. Підготувати реферативне повідомлення на тему: «Вплив розумового навантаження на психіку школяра».
2. «Біоритми та їх роль у забезпеченні здоров'я».
3. Підготувати есе на тему: «Залежність стану здоров'я людини від способу життя».
4. Підготувати реферат на тему: «Національна культура та здоров'я українського народу».
5. Підготувати презентацію на тему «Реалізацію змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі у позакласній та позашкільній роботі».

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є модульна контрольна робота (тестові завдання)

Формами підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти індивідуальні;
- презентації результатів виконаних завдань;
- есе;
- практичні розробки

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Теорія та методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами лекційних, семінарських занять з курсу, та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт.

Активність студента на лекційних, семінарських заняттях, визначається якістю підготовки до них і рівнем виконання завдань практичного, творчого характеру.

Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема контрольних) для самостійної роботи, участь у науково-дослідній роботі.

Система здійснення контролю. Система контролю за навчальною успішністю студентів передбачає поточний, модульний та підсумковий контроль.

Завдання поточного контролю полягає в систематичній перевірці розуміння та засвоєння студентами навчального матеріалу з курсу, якості виконання ними практичних, творчих, пошукових завдань (аудиторних і позааудиторних), здатності усно чи письмово відтворювати навчальний матеріал. Важливою складовою здійснення поточного контролю є перевірка виконання завдань самостійної дослідницької роботи.

Завданням модульного контролю є оцінювання засвоєння студентами частини навчального матеріалу дисципліни, що становить у сукупності завершений навчальний модуль (змістовий модуль). Здійснення модульного контролю передбачає виконання студентами контрольної роботи, яка включає комплекс тестових завдань з метою перевірки теоретичної підготовки і розв'язання навчально-професійних задач, які дають можливість продемонструвати студентам здатність практично використовувати набуті знання.

Завданням підсумкового контролю є підсумкова (тестова) перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу з курсу «Теорія та методика навчання соціальної та

здоров'язбережувальної освітньої галузі» у початкових класах» та здатність практично використовувати набуті знання при відповідях на питання екзаменаційних білетів.

Студенти з недостатніми (низькими) результатами поточного контролю не допускаються до підсумкового контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці можуть підлягати: самостійне опрацювання тем виконання індивідуальних завдань.

Зазначені форми контролю та види роботи на семінарських є обов'язковими для всіх студентів. Система оцінювання знань є накопичувальною (складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							
ЗМ 1 Основні аспекти соціального здоров'я		ЗМ 2 Методичні підходи до реалізації змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8
5	15	5	5	10	10	5	5

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістові модулі			
ЗМ 1 Основні аспекти соціального здоров'я	ЗМ 2 Методичні підходи до реалізації змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі	40	100
20	40		
60		40	100

7. Рекомендована література

Базова

1. Аносов, І. П., Ізбаш С.С. Здоров'язбережувальні освітні технології у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів. // Педагогіка здоров'я: зб. наук. пр. IV Всеукр. наук.-практ. конф. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, Харків. – 2014.
2. Бобро А.А. Сутність поняття «соціальне здоров'я» у науковій літературі / А.А. Бобро // Вісник Чернігівського національного пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 122. – С. 19-23.
3. Ващенко О.М. Школа соціального здоров'я: метод. порадник / О.М. Ващенко // Початкова освіта. – 2009. – № 16. – С. 2-12.
4. Волобуєва Т. Б. Якісна освіта через здоров'язберігаючу педагогіку. // Наукова скарбниця освіти Донеччини 4. – 2012. – С. 61-66.
5. Євтух М.Б. Проблема соціального здоров'я в Україні / М.Б. Євтух // Вісник Чернігівського пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 124. – С. 74-77. 5.
6. Концепція навчання здорового способу життя на засадах розвитку навичок: Інформ. збірка з життєвих навичок / Авт.-упоряд. Марі-Ноель Бело. – К.: Генеза, 2005. – 80 с.
7. Лук'янова О.М. Медикосоціальні аспекти збереження здоров'я дітей, забезпечення їхнього гармонійного фізичного та інтелектуального розвитку / О.М. Лук'янова // Журн. АМН України. – 2001. – № 3. – С. 408-415
8. Неймет А. М., Швардак М. В. «Су джок» як ефективний елемент здоров'язберігаючих технологій в умовах нової української школи. // Рекомендовано до поширення в Інтернет-

- мережі Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (протокол № 3 від 18 жовтня 2019 р.) Рецензенти (2019): 208.
9. Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь. Типова освітня програма початкової освіти. Цикл 1 (1-2 класи) // Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. 1-2 класи. – К.: ТД «Освіта-Центр плюс», 2018. – С. 162-169.
 10. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 та 3- 4 класи: К.: Видавництво "Світоч", 2019. – 336 с.
 11. Шаповалова Т. Г. Методика навчання валеології, основ здоров'я та безпеки життєдіяльності в початковій школі: навч.-метод. посіб. / Т. Г. Шаповалова; Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ : БДПУ, 2012. – 176
 12. Язловецька О. Здоров'язберігаюча педагогіка та технології її реалізації. // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки 131. – 2014. – С. 234-238.

Допоміжна

1. **Бигар Г.П.,** Іваночко О.В. Особливості формування здоров'язберігаючої компетентності у майбутніх вчителів початкових класів [Текст] / О. В.Іваночко, Г. П. Бигар // «Педагогіка в системі гуманітарного знання» (г.Хмельницький, 18-19 жовтня 2016 г.). – Херсон: Издательский дом «Гельветика», 2016. (Cornicus).
2. Кристина Шевчук, **Ганна Бигар.** Психічне та духовне здоров'я: реалізація завдань здоров'язбережувальної освітньої галузі в межах курсу «Я досліджую світ»//Науково-методичний журнал «Учитель початкової школи». 2020, № 11-12, С.3-7. <https://upsh.com.ua/2020-12>.
3. **Бигар Г.П.** Здоров'язберігаючі технології як чинник впливу на якість освіти майбутніх учителів початкових класів / Якісна освіта в Україні: тенденції, проблеми, перспективи: Матеріали Міжнародної науково- практичної конференції (Чернівці, 26-28 жовтня 2017р.) – Чернівці Чернівецький нац. ун-т, 2017. – С. 138-141.
4. **Бигар Ганна,** Дмитрук Ольга. Використання малих форм рухової активності на уроках у початковій школі. Оздоровчо-рекреаційна рухова активність у сучасному суспільстві : Матеріали Міжнародної науково- практичної інтернет-конференції, 10 листопада 2020 р. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2020. С.103-105.
5. **Бигар Г. П.,** Чуцьківська І.С. Особливості організації здоров'язбережувального середовища в сучасній початковій школі / Ганна Бигар, Іванна Чуцьківська // «Актуальні проблеми педагогіки початкової школи в контексті освітньої Реформи»: Матеріали III Міжнародної науково-практичної Е-конференції (22 грудня 2020 року). Коломия, 2020. С.172-174.
6. Шевчук К.Д., Іванчук М.Г., **Бигар Г.П.,** Предик А.А. (2021). Технології навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі: метод. Рекомендації. Чернівці: Чернівецький нац. Ун-т ім. Ю.Федьковича, 60 с.
7. **Бигар Г.П.,** Маковійчук О.В. (2021). Здоров'язбережувальні технології у початковій школі: метод. рекомендації. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 34 с.
8. Ващенко О., Свириденко С. Організація здоров'я – зберігаючої діяльності початкової школи // Початкова освіта №8. – 2008. – С.3-7.
9. Ващенко О., Свириденко С. Аспекти соціального здоров'я // Початкова освіта. – №16. – 2009. – 3-9.
10. Денисенко Н.Ф. Формування культури здоров'я дітей // Виховна робота в школі – № 10. – 2005. – с.2-6.
11. Кондратюк С. Батькам про збереження здоров'я молодших школярів // Початкова школа. – 20011. – № 4. – С.56-58.
12. Маковчук В. Комплексний підхід до формування у школярів здорового способу життя // Здоров'я та фізична культура. – 2007. – №3. С.59-62.
13. Мельничук С. Формування в молодших школярів навичок безпечної поведінки // Початкова школа. – 2004. – № 10. – С.17-19.

14. Мирошніченко О.О. Роль вчителя у формуванні життєвих навичок учнів // Основи здоров'я та фізична культура. – № 7-8. – 2008. – с.24.
15. Омельченко С. Здоров'я та здоровий спосіб життя людини: погляди, думки, висновки // Рідна школа. – 2005. – № 7. – С.6-10.
16. Оржеховська В.М. Здоров'язбережувальне навчання та виховання: проблеми, пошук / В.М. Оржеховська // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 4. – С. 29-31. 6.
17. Побірченко Н.С. Здоровотворчі ідеї Василя Сухомлинського у валеологічному вихованні школярів// Педагогіка і психологія. – 2003. – №3-4. – С.17-24.
18. Пахолок О.О. Феномен здоров'я в соціокультурному вимірі: автореферат ... канд. соціологічних наук, спец.: 12.00.01 – теорія та історія соціології / О.О. Пахолок: НАН України, Ін-т соціології. – Київ, 2014. – 16 с.
19. Свириденко С., Ващенко О. Організація здоров'язберігаючої діяльності ГПД // Початкова освіта. – №8. – 2008. – С.3-6.
20. Соловей В. Здоров'я – найкращий скарб // Початкова школа. – 2006. – №3. – С.23-25.
21. Спецвипуск: «школи сприяння здоров'ю в Україні»: (ряд статей) // Здоров'я та фізкультура. – 2008. – №9. – С.1-28с.
22. Сущенко Л.П. Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку / Л.П.Сущенко // Основи здоров'я та фізична культура. – 2008. – № 5-6. – С.29-30.
23. Тихенко Л. Інтегративний підхід до навчання дітей здорового способу життя // Початкова школа. – №6. – 2007. – С.33-36.
24. Чуб Т. Релаксаційний аспект збереження здоров'я дітей // Початкова освіта. – № 46. – 2006. – С.12-16.
25. Яременко О.Я. (керівник авторського колективу). Формування здорового способу життя: Навч. Посіб для слухачів курсів підвищення кваліфікації державних службовців /О.Яременко, О. Вакулєнко, Л.Жалізо, Н.Комарова та ін.. – К.: Український ін.-т соціальних досліджень, 2000. – 232с.
26. Федько О.А. Багатоаспектність поняття «здоров'я» у сучасній науковій думці / О.А. Федько // Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua>

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт МОН України. – <http://www.mon.gov.ua/ua/>
2. http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika - zaychenko_ib
3. <http://pidruchniki.ws/pedagogika/>
4. <http://pidruchniki.ws/12570107/pedagogika/pedagogika - moyseyuk nye>
5. <http://www.google.com.ua/>
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
7. <http://culonline.com.ua>
8. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
9. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: 6. www.dnrb.gov.ua.
10. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
11. <http://mon.gov.ua/> - сайт Міністерства освіти і науки України.
12. <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/derj-stand.html> Державний стандарт початкової освіти.
13. <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html> - навчальні програми для початкової школи